

2020 xx**Motion av Clara Lindblom och Robert Mjörnberg (båda V) om lokalvård i egen regi – något alla kan vinna på**

Stockholm stad har som mål att vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare. Heltid ska erbjudas de som arbetar ofrivillig deltid och vill arbeta mer och det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling. En god arbetsmiljö ska säkerställas. För oss i Vänsterpartiet är det också angeläget att bra arbetsförhållanden och trygga anställningar ska vara lika självklara i upphandlad verksamhet som finansieras med skattemedel som arbetsförhållandena i stadens egna verksamheter. Under vår rödgrönrosa mandatperiod skärpte vi därför kraven i programmet för upphandling och inköp, vilket väsentligt förbättrade arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten.

I många kommunala verksamheter finns nästan alltid både medarbetare i egen regi och upphandlad verksamhet, såsom inom hemtjänsten. Lokalvården är däremot ett tydligt undantag, då större delen av lokalvårdarna i landet och länet är anställda i privat sektor som genom avtal utför städtjänster åt kommuner och regioner. Lokalvården betraktas inte som en kärnverksamhet där det är en fördel med egen kompetens. Detsamma gäller också i Stockholm stad, även om vissa skolor och andra verksamheter har insett värdet av egna lokalvårdare.

För att få en uppfattning om hur staden ser på lokalvården kan man jämföra kostnaden för köpta städtjänster med kostnaden för anställda lokalvårdare. År 2018 var kostnaden för städentreprenader 326,6 mnkr och år 2019 var den preliminärt 323,2 mnkr, vilket kan relateras till stadens kostnader för anställda lokalvårdare som år 2019 var cirka 78 mnkr för omkring 190 årsarbetare. De totala kostnaderna för lokalvård i egen regi inkluderar givetvis även materialkostnader och administrationskostnader men de är av begränsad storlek i jämförelse med personalkostnaderna. Staden köper städning av cirka 330 leverantörer.

Vi anser att det nu finns starka skäl för staden att utan ideologiska skygglappar ompröva den omfattande outsourcingen av lokalvården, såväl utifrån medveten-

heten om lokalvårdens betydelse för miljö och hälsa som lokalvårdarnas arbetsmiljö och arbetsvillkor. I en omprövning bör även ingå den utökade roll som lokalvårdarna skulle kunna spela för verksamheten i stort om de är anställda av staden, och inte av ett upphandlat företag som endast utför avtalade uppgifter. Att staden har så lite egen kompetens kvar är också en faktor att räkna in.

Väl städade lokaler bidrar till trivsel på alla arbetsplatser. Inom äldreomsorgen spelar städningen en stor roll i patientsäkerhetsarbetet genom att förhindra smittspridning. Inom förskolan och skolan är städningen vital för att barn och unga ska tillförsäkras en giftfri och hälsosam inomhusmiljö. Kemikaliehanteringen är därtill synnerligen viktig i lokalvården. Lokalvårdarna är alltså en yrkesgrupp vars arbete har stor betydelse i stadens verksamheter, samtidigt som ett mindre antal är anställda av staden. Yrkesgruppen förknippas ofta tyvärr med arbets-skador och arbetsrelaterade sjukdomar och det finns ett stort behov av att det långsiktiga arbetsmiljöarbetet behöver förbättras.

Enligt Fackförbundet Kommunal är prispress och brist på kvalitetskrav generellt vanligt vid upphandling av lokalvård, vilket påverkar arbetsvillkor som arbete på kvällar och helger istället för dagtid. I vissa delar av städbranschen är det också vanligt med deltidstjänster. Många lokalvårdare har tillfälligt arbets- eller uppehållstillstånd, vilket gör att de har en särskilt utsatt arbetsituation.

Det finns dock positiva föredömen att lära av. Kommunal lyfter exempelvis fram Piteå kommun, där all städpersonal anställd i kommunen erbjudits heltidsanställning. Det har påverkat personalens hälsa positivt och ökat delaktigheten i planeringen. Möjligheten att delta i kontinuerliga arbetsplatsträffar har ökat, liksom fortbildningen och tillgången till tillgängliga chefer.

Om fler lokalvårdare anställdes av vår egen stad, exempelvis på förskolor, skolor och äldreboenden eller i särskilda lokalvårdsenheter, skulle vi kunna bidra att likt Piteå erbjuda heltid till alla som önskar det. Lokalvårdarna skulle kunna synliggöras i stadens verksamheter som den viktiga yrkesgrupp den är. När exempelvis skolan städas på dagtid kan eleverna få ökad inblick i vikten av att bidra till att hålla skolan ren. Lokalvård i egen regi skulle i högre grad kunna utföras på dagtid där det passar verksamheten, vilket minskar obekväma arbetstid. Lokalvårdarna skulle ingå i ett socialt sammanhang, kunna växla arbetsuppgifter vid behov och där så passar vara den extra vuxna person som så väl behövs i många verksamheter. Inte minst skulle en kommunal anställning garantera kollektivavtalsenlig lön, tjänstepension och försäkringar för alla lokalvårdare.

Vid en förutsättningslös omprövning av synen på lokalvården i stadens verksamheter ingår också ekonomiska aspekter, både på kort och lång sikt. Frågor att besvara är exempelvis om staden verkligen sparar pengar på att upphandla städtjänster av vinstdrivande företag samt om det i så fall är resurseffektivt i ett hållbarhetsperspektiv där kvalitet, miljö, hygien, arbetsmiljö, kollektivavtal och andra viktiga verksamhetsaspekter vägs in. Givetvis kan förutsättningarna för lokalvård i egen regi variera mellan verksamheterna i staden, vilket en utredning bör kunna redovisa. Även samhällsvinsten av att lokalvård synliggörs som en kärnverksamhet, inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv, bör ingå i en bedömning av fördelarna med lokalvård i egen regi jämfört med fortsatt outsourcing.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag

att kommunstyrelsen får i uppdrag att i dialog med de fackliga organisationerna och stadens nämnder och styrelser utreda de ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna för att ta över lokalvården i egen regi, utifrån det övergripande syftet att öka kvaliteten i verksamheterna och trygga arbetsvillkoren för en yrkesgrupp med stor betydelse för stadens verksamheter.

Stockholm den 29 januari 2020

Clara Lindblom (V)

Robert Mjörnberg (V)